

Josep Pla vs. Joan Fuster

He llegit *Josep Pla o la vitalitat: Una biografia literària*, de Xavier Febrés (Pòrtic). El llibre és apassionant, per la forma amb què Febrés va desplegant la capacitat literària de Pla, i també les seues grans incapacitats, com ara per a la ficció. Resulten vertaderament encisadores les argumentacions de Pla per a explicar que la novel·la s'ha de basar en els detalls i que cal passar l'espill d'Stendhal i descriure la realitat sense adulterar-la. Tanmateix, com diu Febrés, a força d'això s'oblida de crear uns personatges centrals, tots són secundaris, cadascun d'ells en el seu petit ecosistema. Febrés conta molt bé com els seus intents de novel·la són sempre molt semblants, amb un narrador cul-te i inquisitiu (un transsumpte d'ell mateix) que descriu el que hi veu, amb una agudesa i ironia excepcionals. El seu model de novel·la era el *Tristram Shandy* d'Sterne, és a dir, l'antinovel·la per antonomàsia. Per a mi *Nocturn de primavera* és un llibre ple a vessar de troballes, potser més redó que *El carrer estret*, però tot i això és cert que li manca una mica de carn. Tanta descripció d'ambient, tanta mirada fina sobre la psicologia dels personatges, resulten al final una mica repetitius i quan agafes una novel·la com *Vida privada* o *Solitud*, per posar dos casos ben distintes, agraeixes abandonar el vegetarianisme literari i anar al moll de l'os.

Siga com siga, aquest biografia literària de Febrés obri moltes finestres a l'obra de Pla, i es llegeix d'una manera prou lineal amb els principals fets vitals. Com ara que fou l'editor

MARTÍ
DOMÍNGUEZ
@MartíDominguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

Vergés qui va proposar que Joan Fuster redactara el pròleg d'inici de les *Obres Completes*. A la qual cosa Pla va tenir un rampell reticent, i li contestava per carta: “La crítica literària a través del comunisme és falsa i no m'agrada gens —difícil d'acceptar”. Finalment, Vergés el degué convèncer, i quan Pla va llegir el pròleg li va escriure a l'editor: “Et torno el pròleg de Fuster. Està bé. Tens raó. És important. Però totes aquestes collonades neomarxistes no tenen cap interès perquè són arxipassades de moda. Però què hi vols fer?”. Sempre havia pensat que la iniciativa del pròleg fusterià havia nascut del mateix Pla, degut a l'estranya amistat que els unia, i que va prendre forma quan l'autor d'*El quadern gris* es va presentar en casa del suecà sense avisar. Tan emocionant m'ha semblat sempre aquella trobada entre els dos grans homes que fa anys vaig publicar un relat reconstruint aquest moment (“La visita”, en *Per molts anys* (Ed. 62)). Una trobada que té ecos livingstonians: “El senyor

Fuster, supose...” Però fou cosa de l'editor! El pròleg és certament important, i Fuster estudiava amb probitat i profunditat l'obra de l'autor de Palafrugell, amb la seua prosa esmolada i ràpida. I, tanmateix, hi ha algunes arestes que a Pla no li degueren caure massa bé, com ara quan escriu: “Pla no és un estilista. La seua prosa resulta incorrecta”, “Pla es reivindica vulgar”, “Pla no en té d'estètica”, “Com a bon reaccionari, Pla és pessimista”, i altres punxades sorprenents. Entre altres coses, perquè si Pla no és un estilista, qui ho és? Pla, en realitat, és tot estètica. Com molt bé demostra Febrés.

Mai no sabrem quines eren les collonades neomarxistes que descobria Josep Pla en el text fusterià. Però el que és cert és que no li va canviar ni una coma. Tan sols li va dir a Vergés: “He tret només una cosa: la data de naixement que Fuster situa el 1895 i la realitat és el 1897. Això a mi m'és igual, però els detalls són la civilització”. Els detalls són la civilització, és ben cert. I Josep Pla és càlid com la pàtria més civilitzada.